

de sociale en huiselijke verhoudingen reeds hebben doorleefd. — Encyclopaedisch sprak zich dit het scherpst uit in den eisch, dat de *locus de S. Scriptura* uit den gevel der dogmatiek zou worden weggenomen om geplaatst te worden in het transsept van de *Media gratiae* ⁴⁾. Immers te zeggen dat dit slechts een verplaatsing gold, gaat niet aan. Om twee redenen niet. — Vooreerst zijn de *media gratiae* in de dogmatiek ambtelijk bedoeld, en is het dus niet de leer van de Schrift, maar van de *praedicatio Verbi*, die onder deze rubriek naast de Sacramentsbediening optreedt; en even ongerijmd als het dus zijn zou, indien iemand onder de *locus de Sacramento* geheel de Christologie en de Soteriologie wilde thuisbrengen, even onhoudbaar is de voorslag, om de *locus de S. Scriptura* te laten insmelten in wat de dogmatiek te verhandelen heeft over de prediking des Woords. — En ten andere kan dit niet om nog ernstiger bedenking. Door namelijk de *locus de S. Scriptura* uit den ingang der Dogmatiek weg te nemen, heeft met name de ethische richting het principium zelf der theologie van natuur doen veranderen. Steeds hebben onze vaders volgehouden, dat de Schrift niet één der bronnen, maar het principium van onze Godskennis was. De bron der Godskennis, zoo zeiden ze, en terecht, is alleen Gods eigen zelfbewustzijn; kan alleen bij den Creator, niet in iets creatuurlijks schuilen; en bestaat dus uitsluitend in de theologia archetypa; terwijl het principium onzer Godskennis, d. i. het beginsel, de organische aanvang, de kiem, waar alle Godskennis naar heur deelen uit opspruit, en waarin dus potentiëel alle schat der Theologie besloten ligt, niet is de traditie, niet het Christelijk bewustzijn, ook niet het ons ingeplante hooger leven, maar eeniglijk de Heilige Schriftuur. In strijd waarmee nu de hedendaagsche Schriftstudie met name de ethische richting tot de tweevoudige dwaling heeft verleid, vooreerst om de eigenlijke bron der Godskennis in het ingeplante leven te zoeken, en ten anderen, wat er uit voortvloeit, om die Godskennis, voor zooveel ze dan bewust zal worden, uit het onbewuste gemoedsmysterie te laten opdoemen; beide philosophische denkbeelden, die uit Fichte de één, uit Schelling de andere, door Schleiermachers reuzengeest op theologisch gebied, in eigenaardige omhulling, geïmporteerd zijn. Dit nu randt principiëel het werk van den Heiligen Geest aan, wiens taak het juist is, om bewuste Godskennis, in een vorm bij ons menschelijk bewustzijn passend, aan, in en door de Kerk te openbaren. „De weg, de waarheid en het leven” is in Christus, maar uit dien Christus neemt de Heilige Geest het, „om het u te verkondigen;” te verkondigen niet door conscientie-indrukken, of gevoelsstooten, of ook door inoculeering van een levenslymphe; maar te